

عنوان نشست: چشم‌انداز بیست‌ساله مشاوره و روان‌شناسی روان‌شناسی خانواده در افق چهارده چهارده (۱۴۱۴)

شناسنامه نشست	
واحد برگزارکننده نشست:	دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی
مسئول نشست:	دکتر آسیه شریعتمدار (عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی)
تاریخ برگزاری نشست:	۱۳۹۵/۰۹/۲۳
اعضای هیئت علمی:	دکتر برجعلی، دکتر اسمعیلی، دکتر فرح‌بخش، دکتر کلانتر هرمزی، (اعضای هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی)، دکتر خوئی (عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران)
نمایندگان دستگاه‌های اجرایی مرتبط:	خانم دکتر شایگان (رئیس دانشکده پلیس زن)، دکتر الفت (معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه)
مسئله محوری نشست:	بررسی موانع تحقق انس و الفت و رهیافت‌های مبتنی بر گنجینه عترت در حل معضلات خانواده
سازمان‌های هدف توصیه سیاستی:	وزارت آموزش و پرورش، سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

چکیده مباحث طرح‌شده:

هدف این نشست مقدماتی - به مثابه اولین نشست تخصصی چشم‌انداز بیست ساله مشاوره و روان‌شناسی خانواده در افق چهارده چهارده - طرح موضوع بوده و در انتهای به دنبال ارائه برخی راهبردهای مؤثر هستیم.

امروزه معیارهای ارزشی تشکیل خانواده در جامعه ما در حال دگردیسی کمی و کیفی است که ممکن است منجر به اضمحلال خانواده شود که مهم‌ترین تهدید برای تمام جوامع است. با

تغییر مناسبات، تعاریف و نقش‌های خانوادگی، یک برزخ فرهنگی و اعتقادی در جامعه به وجود آمده است، پارادوکس فرهنگی و اجتماعی حاصل از ترکیب مدرنیته و سنت، موجب درهم‌ریزی ارزش‌ها شده است، که بیشترین آسیب‌ها را برای خانواده و محصولات آن، یعنی فرزندان، دارد.

موارد مورد توجه در الگوی فروپاشی خانواده عبارت‌اند از: افزایش سن ازدواج، روابط آزاد قبل از ازدواج، تغییر ارزش‌ها، تغییر معنای ازدواج، افزایش زنان بزرگ‌تر از همسر، رشد چشمگیر آمار طلاق نسبت به آمار ازدواج و در نهایت از هم‌پاشیدن خانواده. اشاره به نقش ماهواره، اینترنت، شبکه‌های مجازی و... که می‌تواند این فرایند نامطلوب را تسریع کند، حائز اهمیت است. هدف اساسی این نشست بررسی امکان توسعه فرهنگ الفت در خانواده و موانع تحقق آن و ایجاد تعادلی سازنده بین اهداف فردی و خانوادگی، البته در جهت حفظ خانواده است.

چکیده مباحث صاحب‌نظران در نشست:

این نشست که به دنبال بسط‌دادن الگوی الفت از زندگی ائمه اطهار، به خانواده‌های ایرانی، جهت رفع مشکلات موجود و در نهایت رشد و ارتقای خانواده‌ها است، اقتباسی از مفاهیم معرفتی زیارت جامعه کبیره می‌باشد.

در ابتدای نشست ریشه آسیب‌های خانواده‌های ایرانی بررسی شد. با مرور نظام خانواده در غرب، می‌بینیم که امروزه خانواده دچار فروپاشی و اضمحلال شده است. اما آنچه اکنون در غرب مشاهده می‌شود، حاصل یک فرایند است، فرایندی که در طی سالیان گذشته اتفاق افتاده و پیامدها و آثار آن در جامعه امروز نمایان شده است. جوامع غربی پس از مشاهده عواقب فروپاشی خانواده، امروزه به دنبال احیای خانواده و ارزش‌هاست. برای مثال نگرش‌های غربی فعلی به دنبال کاهش ارتباط‌های جنسی قبل از ازدواج بوده و مطابق آمارهای معتبر اعلام شده طی ۵ سال گذشته در آمریکا، کاهش ۱۸ درصدی روابط جنسی قبل از ازدواج، رصد شده است.

الگوی تغییرات نظام خانواده در ایران مشابه آن چیزی است که در دهه هفتاد در کشورهای غربی اتفاق افتاد. بنابراین ابتدا لازم است به بررسی آسیب‌های خانواده ایرانی باید پرداخته شود. برخی آسیب‌های نظام خانواده، همچون طلاق، مشهود بوده و اغلب افراد به اهمیت آن واقف‌اند، اما برخی دیگر از آسیب‌ها پنهان بوده و گاه اهمیت آن‌ها نادیده انگاشته می‌شود؛ بنابراین نباید فراموش کنیم که امروزه آسیب‌های بسیاری گریبانگیر خانواده‌ها هستند و به صورت خاموش، خانواده ایرانی را تهدید می‌کنند. از جمله این آسیب‌ها که می‌تواند تأثیر بسیاری بر نظام خانواده داشته باشد، سایه افکندن نقش اجتماعی بر نقش‌های خانوادگی است؛ به طوری که امروزه با مهم تر شدن نقش‌های اجتماعی، افراد خانواده به دنبال رشد اجتماعی بوده و از وظایف خانوادگی خود غفلت می‌ورزند.

خانواده و جامعه از یکدیگر متأثرند. امروزه جریان مدرنیته، کارکردهای خانواده‌ها را نیز تحت تأثیر قرار داده است. فردگرایی، به فرد آزادی می‌دهد تا به آنچه می‌خواهد، دست یابد. در سبب‌شناسی آسیب‌های خانواده باید اشاره کنیم، جدال میان سنت و مدرنیته در حوزه خانواده که در ابتدا برای رفع اشکالات و خلأهای سنت، ایجاد گردید، سبب شده است که گزاره‌های دینی در این جدال مورد غفلت قرار گرفته و جامعه را از ارزش‌های اسلامی دور کنند.

در ایران به رغم مدرن‌گرایی مطابق آمارهای معتبر اعلام شده، خانواده هنوز از اهمیت بالایی برخوردار می‌باشد؛ لذا جدال سنت و مدرنیته سبب سردرگمی نقش در بین افراد جامعه به خصوص نوجوانان شده است. بیشترین نمود در آسیب‌ها، در نقش‌های زناشویی، نقش والدینی و قبول و باور نقش‌های جنسیتی است. این موضوع در دراز مدت، خانواده‌ها را تهدید می‌کند، بنابراین از امروز و با آینده‌نگری و بازگشت به انگاره‌های دینی، باید به دنبال رفع این مشکل باشیم.

برای دستیابی به هدف فوق، ابتدا باید به بررسی و تحلیل روند تغییرات فرهنگی در غرب بپردازیم که بر سایر فرهنگ‌ها سایه انداخته است. بنابر تحلیل ادبیات غرب، قبل از عصر روشنگری، مردم به دنبال عاطفه آرام بوده‌اند و عشق ناگهانی مورد تأکید نبوده است. در

رمان‌ها به جای کلمه عشق از واژه محبت استفاده می‌شده و در محبت افزایش تدریجی، و نه ناگهانی هیجان، جریان داشته است. پیش از دوره ویکتوریایی، عشق، عشقی هوشمندانه بوده و هرگز بالاتر از خدا، والدین و خویشاوندان قرار نمی‌گرفته و روابط همیشه با محوریت خانواده، شکل می‌گرفته است.

بعد از رنسانس، بر آزادی و حقوق فردی، که جمع را مورد غفلت قرار می‌دهد، تأکید شده و ازدواج به صورت قراردادی بین دو فرد عاشق تعریف شد. پیامدهایی که در طول ۲۵ سال، از اثرات این نحوه ازدواج قراردادی به دست آمده، به اعتراف خود جوامع غربی، به شرح زیر می‌باشد؛

"عشق به اندازه تکه‌ای کاغذ ارزش دارد و بازندگان این الگوی قراردادی، کودکان و زنان هستند. طلاق در آمریکا در این بازه زمانی به ۵۰ درصد رسیده و در دو سوم این طلاق‌ها، کودکان نیز حضور داشتند. ۲۵ درصد کودکان در خانواده‌های تک والدی پرورش یافتند. یک سوم کودکان در خانه‌ای تنها با والد مادر متولد شدند. دو سوم کودکان آمریکایی-آفریقایی تبار، بدون پدر، بزرگ شدند. از طرفی کودکان خانه‌های طلاق دو الی سه برابر کودکان معمولی، به مشکلات یادگیری و رفتاری دچار می‌شدند و بیش از دو سوم کودکان بزهکار از خانه‌های تک والد یا بدون والد بودند."

امروزه غرب با تجربه الگوی ازدواج قراردادی به این نتیجه رسیده است که ازدواج باید یک پیوند مقدس باشد. مارگارت تاچر نخست وزیر انگلیس، در آخرین سخنرانی خود در پارلمان انگلیس در اهمیت نظام خانواده، اشاره می‌کند که جامعه آینده غرب را فروپاشی نهاد خانواده تهدید می‌کند.

در اسلام نیز خانواده، مقدس‌ترین نهاد اجتماعی و بستر تولید اشرف مخلوقات است، بنابراین تنظیم مناسبات افراد و معیارهای انتخاب ارکان این نهاد، از حساسیت بالایی برخوردار است. زن و مادر ستون فقرات این نهاد مقدس می‌باشد که شخصیت کودک را شکل می‌دهد. در دیدگاه دینی هدف ازدواج آرامش است و ملاک‌های افراد اگر صحیح باشد، زن و شوهر

در آرامش خواهند بود. بستر تأمین نیاز دوست داشتن و دوست داشته شدن که از نیازهای اساسی انسان‌ها می‌باشد، خانواده است.

در ادامه نشست مفاهیم فرد و ارزش فردگرایی در برابر "الف و مودت در خانواده" مورد بررسی قرار گرفت. مطابق آنچه در کتاب آسمانی اسلام بیان شده است، انسان‌ها باید با بررسی زندگی گذشتگان، عبرت گرفته و جوامع خود را بنا کنند. انسان‌هایی که از گذشتگان درس نگیرند، محکوم به شکست هستند.

بنابراین با عبرت از فرهنگ غرب که امروز به مفهوم خانواده به عنوان واحدی مقدس بازگشته است، مفاهیم «الف»^۱ و «مودت»^۲ و تبدیل «تفرقه» به «الف» به عنوان الگوی استحکام خانواده مورد بررسی قرار می‌گیرد. در قرآن حدود ۵ بار از عبارت «بعضهم من بعض» استفاده شده است، که به معنای این است که جدایی جنسیت نفی شده، بلکه تفاوت جنسیت وجود دارد. بنابراین اگر خانواده جایگاهی باشد که افراد قرار است در آن رشد یابند، الف می‌تواند بهترین چسباننده باشد و اعضا را در کنار یکدیگر نگاه دارد. سه عامل مهم مولد الف از دید پیشوایان دینی، پاسداری از سنت‌های شایسته، رعایت انصاف در خانواده و پرهیز از تکلف می‌باشد. استفاده از این متغیرها در پایان‌نامه‌ها به ترویج این مفاهیم در سطح جامعه تخصصی، کمک خواهد کرد.

البته در موضوعات فوق باید توجه داشت که پیشگیری یکی از اساسی‌ترین عوامل پایداری جامعه سالم بوده که یکی از مهم‌ترین محل‌های آن خانواده است. هدف پیشگیری، جامعه است و خانواده را نیز در بر می‌گیرد. برای تحقق پیشگیری جامعه‌ای باید فرهنگ عشق و محبت، بخشش و انفاق، حسن ظن و گمان خوب، معاشرت خوب و ملایمات در برخورد، بر جامعه حاکم باشد. با گسترده کردن این فرهنگ‌ها در خانواده و تسری آن به جامعه، این هدف

۱ پیوند و چسبندگی دوشی به یکدیگر. جمع شدن اجزا با یکدیگر. این جمع شدن، ساده نیست و عناصری که گرد هم هستند در حالی که متفاوتند، در کنار هم هستند. اگر خانواده جایگاهی باشد که افراد قرار است در آن رشد یابند، الف می‌تواند بهترین چسباننده باشد.

۲ دوستی و مهربانی با جنبه متقابل

تحقق می‌یابد. گسترش اخلاق نیکو سبب افزایش محبت می‌شود و خانواده را رشد می‌دهد. اخلاق خوب محبت ایجاد می‌کند و پیوند دوستی را استوار می‌سازد. باید بذر اخلاق خوب را در خانواده بکاریم و حاصل آن را در جامعه درو کنیم. تأکید امیرالمؤمنین (ع) بر خوش‌رویی، بخشندگی، بذل و بخشش نشانگر اهمیت این موارد برای رشد خانواده و جامعه است.

خانواده محل نزاع و درگیری نبوده و محل دوستی است. در رسانه‌ها با نمایش محبت و عشق به جای نزاع و درگیری، الفت و مودت را به خانواده‌ها وارد نماییم.

از مهم‌ترین موضوعاتی که برای رشد خانواده‌ها باید بدان توجه داشت، الگوسازی برای خانواده‌ها می‌باشد. خانواده‌ها در جوامع امروزی، الگوهای مناسبی ندارند. با الگوسازی برای خانواده‌ها می‌توان فرهنگ‌های قرآنی را در جامعه گسترش داده و به پرورش محبت، بیان حق در جامعه بدون لکنت، ترک حسادت و عیب‌جویی از جامعه کمک کنیم.

در راستای پیشگیری یکی از وظایف بررسی موانع است. بررسی موانع الفت در خانواده و سایر نهادهای مرتبط باید مورد توجه قرار بگیرد. نهادهای فرهنگی چون آموزش و پرورش، رسانه و دین در حفظ کارکردهای خانواده نقش بسیار مهمی دارند. در ابتدا لازم به یادآوری است که در طول زمان، کارکردهای خانواده از آن جدا شده و به سایر نهادها واگذار شده است. از جمله کارکردهایی که به سایر نهادها واگذار شده است، آموزش، نگهداری از سالمندان و... می‌باشد. جامعه شناسان معتقدند برخی کارکردهای خانواده نباید از بین برود و باید همچنان حفظ شود، از جمله کارکرد عاطفه و الفت، تولید نسل و برآوردن نیازهای جنسی است.

موانعی که در راه الفت خانواده‌ها وجود دارد، در چند حوزه فرهنگی و اقتصادی قابل بررسی است، که در زیر به آن‌ها اشاره می‌شود.

۱. افزایش توقعات که شامل توقع از زندگی و ملزومات آن و توقعات نامعقول از یکدیگر می‌باشد.

۲. افزایش فردگرایی که منجر به کاهش فرهنگ از خود گذشتگی و ایثار شده است.

۳. ضعف ایمان و اعتقادات که ناشی از نگاه مادی گرایانه است.

۴. گذران وقت والدین در خارج از منزل در نتیجه توقعات بالای اقتصادی.
۵. جایگزینی وسایل مجازی به جای روابط و جایگزینی دوستان به جای اعضای خانواده.
۶. عدم اختصاص زمان برای گذراندن با خانواده.
۷. واگذاری کارکردهای خانوادگی به دیگران
۸. کاهش تعداد فرزندان در خانواده.

برای ترسیم چشم‌انداز مشاوره و روان‌شناسی خانواده باید نهادهای مرتبط دیگر را نیز در نظر داشته باشیم.

یکی دیگر از راه‌های پیشگیری فرانظارت‌هایی است که صاحبان فرهنگ باید بر تغییرات پارادایمی جامعه داشته باشند. در این راستا لازم است نگاه و جهان‌بینی حاکم بر جامعه را مورد بررسی قرار داده و گفتمان موجود را تحلیل نمود؛ زیرا گفتمان‌ها یک جنگ پنهان و آرام هستند که ذهن، قلب و رفتار را تغییر می‌دهند، به گونه‌ای که ممکن است، متوجه تغییرات نشویم.

با گفتمانی که امروزه بر جهان حاکم بوده و انسان را به سمت مادیات سوق می‌دهد، باید نگران آینده بشریت بود. گفتمان حاکم بر جهان، زندگی نسل بشر را به سمتی سوق داده که مادیات و استفاده هر چه بیشتر از امکانات مادی، تبدیل به دغدغه شده است. در جهان امروز، "سهم خواهی" به جای "سهم گذاشتن" موجب شده است که تشکیل نهاد عمیق خانواده، به جای رشد و پرورش ارزش‌های انسانی، توسعه نسل‌های آینده و عمق بخشیدن به افکار انسانی، تبدیل به قراردادی بشود که در آن افراد به دنبال سهم خود باشند (در گذشته معیارهای ازدواج مبتنی بر رشد نسل‌های آینده بود ولی امروزه این معیار به ظواهر انسان‌ها منحصر شده است). انسان آمده است که در جهان خودش را توسعه و رشد بدهد. انسان به دنبال ساخت تاریخ است. امروز عمق از انسان گرفته شده است، عمقی که در خانواده به وجود می‌آید. گفتمان امروزین حاکم بر خانواده‌ها، گفتمان طلاق است. امروز گفتمانی در حال نفوذ است، که ما را به اضمحلال خانواده فرا می‌خواند، با آگاهی از فرایندی که در تبدیل شدن انسان به ابزار، اتفاق افتاده است، می‌توان آسیب‌ها را شناخته و از به غارت رفتن ذهن انسان جلوگیری نمود؛

بنابراین به طور خلاصه باید عنوان کنیم که با تغییر نوع نگاه خود به انسان، انسانیت و جهان، می‌توان آسیب‌های خانواده را نیز اصلاح کرده و به رشد روحی عمیق انسان کمک کنیم. در این راستا با الهام و بازگشت به فرهنگ عترت، لازم است در سه حوزه نظارت مدام صورت گیرد:

• **حوزه نگرش و باورها: تغییر از محوریت آزادی فردی به کرامت انسانی**

یکی از دلایل کرامت ذاتی بشر، داشتن عقل و تشخیص خیر و شر و در نتیجه داشتن تکلیف است. رسالت پیامبران و ائمه، هدایت بشر در جهت گیری فطریش است. ائمه (ع) اصول الکرم هستند. یعنی پایه و اساس کرامت (رهایی از حقارت) هستند. آنان به دلیل عبودیت مطلق به وارستگی از غیر خدا می‌رسند.

• **حوزه هیجانی: کسب آرامش با تبعیت از معصومین**

منبع بسیاری از مشکلات بشر ناامنی و اضطراب حاصل از آن است. جنگ‌ها، فقر، تحولات سریع و انفجار اطلاعات ناامنی بشر را افزوده است. بشر مجبور به تبعیت از جریان مدرنیته نیست. بر عکس تمرکز و اشاعه این تفکر که در کنار تعقل، اکتشاف و تجربه فردی، بشر به میزانی از تسلیم و پیروی نیازمند است تا در دوراهی‌های سخت زندگی امورش را به کسی بسپارد که می‌تواند به او تکیه کند. این تکیه گاه ائمه هستند. ائمه ارکان البلاد هستند. ائمه را خداوند در زمین قرار داد تا ساکنانش به این سو و آن سو نلغزند و در زمین آرامش ایجاد شود. آنان دعائم‌الاخیار هستند. یعنی تکیه گاه خوبان هستند و مانع انحراف و سقوط آنان می‌شوند.

• **حوزه رفتاری: خویشن‌داری و مراقبت از روابط با الگوگیری از ائمه**

عدم خویشن‌داری از عواملی است که موجب جدی شدن اختلاف و فروپاشی خانواده می‌شود. اما افرادی که منش خود را در سایه سار الگوهای عترت پرورش دهند، با الگوگیری از آنان، بر اخلاق و رفتارشان مراقبت می‌کنند. امامان منتهای حلم و بردباریند: و منتهی‌الحلم^۱. حلم به معنی منضبط کردن نفس جهت کنترل هیجان خشم و احساسات است. به نحوی که در

مقابل ناملازمات سکون وطمأنینه که هدف ازدواج ذکر شده است، به انسان دست می‌دهد. این حالت باعث می‌شود افراد از اقدامات نابخردانه، بی‌پروایی و خشم، پرهیز کنند. در پایان نشست با توجه به درخواست دانشجویان برای مشارکت در بحث و تأیید این درخواست به وسیله اعضای نشست، محور راهبردهایی برای سازمان‌ها به برگزاری نشست دیگری به عنوان مکمل موکول شد. همچنین بنا شد این نشست به طور سالانه برگزار شود. در انتها دبیر نشست راهکارهایی را برای حضار ارائه دادند:

- افزایش میزان باهم بودن اعضای خانواده برای افزایش الفت در خانواده لازم می‌باشد که می‌توان آن را در قالب اعیاد و مناسبت‌ها، نهادینه نمود.
- نقش مادر در افزایش الفت در خانواده بسیار کلیدی می‌باشد، به خصوص در شرایط امروز که غذای فوری و اینترنت و فضای مجازی شکاف بین خانواده‌ها را افزایش داده است، مادر با حضور خود در کنار اعضای خانواده و همچنین برنامه‌ریزی کارها و صحبت‌های مشترک، می‌تواند باهم بودن‌ها را افزایش دهد.
- یکی از خروجی‌های این نشست که می‌تواند بسیار مفید بوده و نقطه آغازی در خانواده‌ها باشد، تأکید بر ضرورت حضور در کنار اعضای خانواده است.

توصیه‌های سیاستی:

توصیه به وزارت علوم:

۱. تأکید بر پاسداری از سنت‌های شایسته، رعایت انصاف در خانواده و پرهیز از تکلف. استفاده از این متغیرها در پایان‌نامه برای ترویج این مفاهیم در سطح جامعه تخصصی
۲. اعطای تسهیلات و پژوهانه به پژوهش‌هایی که بر محور «نقش و کارکرد سنت‌های خانوادگی» تأکید دارند.
۳. تشویق انجام پژوهش‌هایی در مورد پیامدهای ازدواج‌های بدون نظارت خانواده و تنها با توافق دختر و پسر

توصیه به صدا و سیما:

۱. داشتن طرحی برای بررسی و مقایسه روند فروپاشی خانواده در غرب و ایران و کار فرهنگی اصحاب رسانه‌ها به‌ویژه سیمای جمهوری اسلامی ایران بر این موضوع در قالب فیلم‌ها و سریال‌ها با تمرکز بر مفهوم تعلقات خانوادگی و آسیب‌های فردگرایی
۲. ترویج ایفای نقش زنان در مسئولیت مادری در رسانه‌ها
۳. ایفای نقش مردان در نقش‌های همکاری در امور خانه و همراه با همسران (جهت کاهش فشار بر زنانی که امروزه در فعالیت اقتصادی و اجتماعی با همسران مشارکت دارند) به‌ویژه در تبلیغات و آگهی‌ها
۴. نمایش سریال‌ها و فیلم‌هایی از فرهنگ غرب که تزلزل خانواده را نشان دهد با تمرکز بر ریشه تفکر فردگرایانه غرب
۵. افزایش برنامه‌های تلویزیونی نمایانگر ازدواج‌ها و خانواده‌های موفق و بررسی عوامل موفقیت آنان در رسانه‌ها (الگوسازی برای خانواده‌ها)
۶. ترویج سنت‌های خانوادگی پسندیده و مبتنی بر دین در برنامه‌های تلویزیونی
۷. ممنوعیت پخش صحنه‌های درگیری و خشونت یا مشاجره و کشمکش خانوادگی در رسانه‌ها
۸. تمرکز رسانه‌های ملی بر آموزش نوجوانان و جوانان در زمینه‌های خویشتن‌داری در مسائل جنسی پیش از ازدواج

توصیه به وزارت آموزش و پرورش:

۱. کار فرهنگی در آموزش و پرورش با گنجاندن درس‌هایی با مفاهیم «اولویت وظایف خانوادگی» بر «نقش‌های اجتماعی» در کتاب‌های دینی، اجتماعی و ادبیات فارسی
۲. تمرکز آموزش و پرورش بر آموزش نوجوانان و جوانان در زمینه‌های خویشتن‌داری در مسائل جنسی
۳. ترویج ایفای نقش زنان در مسئولیت مادری در کتاب‌های آموزش و پرورش

توصیه به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی:

۱. آموزش‌های غیرمستقیم از طریق آثار هنری با مشارکت نهادها و سازمان‌های فرهنگی - هنری با اعطای پژوهانه و اعتبارات به هنرمندان در زمینه روابط بین فردی با مشارکت و گذشت

۲. ترویج فرهنگ بهره‌گیری از فرصت‌های مذهبی در پرورش تفکر مبتنی بر منش ائمه در خانواده با تأکید بر کرامت انسانی به جای آزادی فردی، آرامش و عواطف در خانواده به جای ضرورت عشق، بردباری و خویشن‌داری به جای حقوق فردی (ترویج مفاهیم سه گانه شناختی-هیجانی-رفتاری مستخرج از زیارت جامعه در نشست)

۳. تمرکز بر مفاهیم تفاوت و در عین حال عدالت جنسیتی به جای برابری جنسیتی (که مشوق رقابت خانم‌ها با مردان و غفلت از پرداختن به خانواده می‌شود) در محصولات فرهنگی

۴. اعطای تسهیلات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به محصولات متنی، صوتی و تصویری متمرکز بر مفاهیم الفت و مودت در خانواده (محصولات فضای مجازی، روزنامه‌ها، نشریات، کتب و فیلم‌ها و سریال‌ها).

توصیه به هیئت دولت:

۱. در نظر گرفتن تسهیلات برای خانم‌های کارمند متأهل براساس سن فرزندان جهت افزایش توانمندی آنان برای پرداختن امور خانواده